

JURNALUL LITERAR

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ DE CRITICĂ ȘI INFORMAȚIE LITERARĂ

DIRECTOR / G. CĂLINESCU

Inreg. la No. 28 din 19 Dec. 1938 Reg.
Publ. periodice la Trib. S. III C. Iași

Redacția și Administrația / Librăria Ath. Gheorghiu
Iași — Strada Cuza-Vodă No. 54 — Telefon No. 1301

Abonamentul anual / Lei 120
Pentru instituțiuni / Lei 500

John Milton

Ilustrul poet s'a născut la Londra în 1608. Tatăl lui era când notar, când cămătar și foarte doritor de a da fiului său o bună educație. Din copilărie Milton arăta aptitudini de mare poet. El scrisese versuri bune la vârsta de numai 13 ani; la vârsta de 21 produse o temă de colegiu: „Hymn on the Nativity”, unul din cele mai bune poeme lirice în limba engleză. Părăsind Cambridge, unde fusese un student sârguinos, se întoarse acasă la Horton; aci, într'un răstimp de 5 ani, citi toți autorii clasici pe care îi avea la îndemână și scrisese patru poeme minunate: „Comus” (o mască pastorală), „Lycidas” (o elegie), „L'Allegro” și „Il Penseroso”. Apoi călători pe continent timp de 15 luni. În Italia scrisese numeroase poeme în latinește și italiană fiind deopotrivă de priceput în ambele limbi. La întoarcerea în Anglia luă parte la furtunoasele evenimente ale războiului civil; puritan, scrisese furioase pamflete împotriva regelui. Cea mai populară lucrare în proză a lui Milton este „Areopagitica”, adresată Parlamentului în favoarea libertății presei. În 1649 Milton e acreditat ca „Latin Secretary” sub Cromwell. Datoria lui era să scrie și să traducă scrisori în limba latină, corespondența diplomatică a timpului făcându-se în latinește. În perioada Restaurației, Milton suferi pentru atitudinea lui protivnică lui Charles I. El fu amendat și arestat și dacă nu s'ar fi exercitat o puternică influență în favoarea lui, ar fi urcat treptele eșafodului. În 1662 Milton orbî, dar „ochiul minții” sale (his „mind's eye”) deveni mai limpede și mai strălucitor ca oricând. În timpul acesta de retragere forțată, poetul se ocupă cu alcătuirea celui mai mare poem pe care-l desăvârși (1665) în ciuda betșugului său. El se căsătorî de trei ori și ultima lui soție și trei fiice îi supraviețuiră. Muri la Bunhill Fields în Noembrie 1674 și fu înmormântat la St. Giles, Cripplegate. În cinstea poetului s'a înălțat un monument la Westminster Abbey.

Opera lui de cea mai mare întindere este „Paradise lost”

(Paradisul pierdut), un poem epic, împărțit în 12 cărți. În cartea I, poetul ne mărturisește că subiectul va fi neșapnera omului și urmarea acesteia: pierderea Paradisului. Apoi îl înfățișează pe Satan, prima cauză a dezastrelor, răscolându-se împotriva lui Dumnezeu și fiind isgonit din Cer cu alți îngeri rebeli. El cad într'un tînuț imens numit chaos sau iad. La început sunt desorientați, dar în curând își revin. Satan le reamintește că exista un zvon în cer că Dumnezeu intenționa să creeze o lume în care să locuiască o nouă ființă și le sugerează să se răzbuie îndemnând pe om la făptuirea răului. Asupra acestei chestiuni, un consiliu este ținut în palatul lui Satan, Pandemonium, care arădă sărit ca prin minune. În cartea II consiliul se ține și hotărăște ca Satan să îndeplinească periculoasa călătorie. El ajunge la porțile iadului care sunt păzite de doi monștri: Moartea și mama ei, Păcatul. Cu oarecare greutate, el le străbate și după un lung drum sosește pe lumea cea nou creată. Cartea III îl descrie pe Dumnezeu privindu-l pe Satan cum zboară în drum spre pământ. Tatăl plânge nenorocirile care le va aduce Satan asupra neamului omenesc; oamenii însă nu vor fi dați pierzaniei căci Fiul se oferă ca preț de răscumpărare. În acest timp, Spiritul Răului ajunge la soare unde întâlnește pe Uriel, îngerul acestui tînuț, și reușește în planul său de a afla calea lesnicioasă spre lumea nouă. În sfârșit el sosește și poposește pe un munte. În cartea IV, Satan găsește drumul spre Paradis unde ia chipul unui corb și stănd pe o ramură a Copacului Vieții vede frumusețea grădinii; Adam și Eva tocmai se retrag pentru o dihnă după rugăciunea de seară. Cartea V povestește întâmplările zilei următoare. Eva a avut un vis turburat și Adam o liniștește; rugădiminții fiind împlinită, ei se duc departe în grădină, la lucrul. Cartea următoare a acestei cărți precum și cărțile VI, VII, VIII, cuprind convorbirea care are loc între Adam și Raphael, trimis din

cer să-l vestească pe om de apropierea lui Satan. În cartea IX, Satan care a fost isgonit din grădina de îngeri păzitori, revine noaptea ca o ceață și apoi ia forma unui șarpe. Dimineața următoare, Adam și Eva, la sugestia acestuia, consimt să lucreze toată ziua separat și, în acest chip, șarpele găsește ocazia să-și îndeplinească planul când Eva este singură: ea mușcă din mărul oprit și Adam după ea. În cartea X, primii oameni își primesc condamnarea. Păcatul și Moartea pregătesc un drum între pământ și iad și Satan se întoarce triumfător; dar ated el cât și ceilalți îngeri căzuți sunt prefăcuți în șerpi. Adam și Eva (cartea XI) se căesc și cer iertare. Aotputernicul le primește căința; totuși ei sunt conduși afară din Paradis de îngerul Michael, care-i arată lui Adam ce urmări grozave va avea păcatul făptuit mângându-l în același timp (cartea XII) cu speranța mântuirii.

Milton scrisese o continuare a Paradisului pierdut, intitulată „Paradisul recăstăgat” („Paradise regained”); acesta deși reușit, nu posedă grandoarea precedentului. Vom reliefa câteva din caracteristicile lui Milton. Este cel mai cult poet al timpului său și operele sale arată cât de bine cunoștea pe toți poeții greci, latini, italieni, englezi, de oarecare însemnătate. Limba — în „Paradisul pierdut” — este demnă, uneori chiar distantă dar în perfectă concordanță cu măreția și sublimul imaginației sale. Uriașa lui elocvență se deslășoară în minunatele cuvântări ale lui Satan; descrierile Edenului sunt evidentele dragostei lui de natură. Dacă în marele său poem el adoptă linia majestuoasă, particulară versului alb, în poemele sale mai vesele și de întindere mai redusă el preferă distihul scurt, vioiu.

Următoarele citate într'o traducere românească aproximativă care nici pe departe nu amintește farmecul versurilor originale vor dovedi cât de mult poetul era familiarizat cu ambele stiluri:

Fl. Stoescu

Urmare în pag. 4

Alte clișee

critice

Scritorul ne arată „ce cugetă și simte el însuși”.

„In poeziile sale „el cântă pământul românesc”.

„Interpretul durerii colective”, „purtătorul de cuvânt al marilor aspirații naționale”.

Stilul său e „natural”, ferit de „vulgarități”.

Este unul „dintre” cei mai mari romancieri ai noștri.

Figuri, „pe cât de vii, pe atât de variate”.

„Unitate organică”.

Stil „natural, simplu, concis”.

„Formă concentrată și condensată”.

Povestire „luminoasă”.

Stil „plin de vioiciune”.

Puternic „reliefat”.

„Dominant”.

„Analiză adâncă”.

„Haina” versului.

„A prins” diferite figuri.

Cântă „sufletul neamului”.

„Individualitatea sa proprie”.

Versurile sunt „pline de avânt și energie”.

Limba e „neaoș românească”.

„Naturaleța dialogului”.

„Frumusețea comparațiunilor”.

J. L.

Luigi Pirandello

Într'un loc destul de pitoresc, între o pădure de măslini și țărmlul agitat al mării s'a născut în 28 Iunie 1867 aproape de Girgenti, acela care după trei sferturi de veac avea să fie răsplătit pentru munca sa, cu cel mai mare premiu literar al vremii noastre, premiul Nobel.

Familia lui Pirandello, o familie bizară și extravagantă a fost menită prin însăși originea și tradiția ei sbucimată să trazeze în constituția spirituală a scriitorului sicilian, tot sensul catastrofal al existenței și toată atmosfera de ridicul și mască a vieții sale de mai târziu. Bunicul său, Pur-Anghellos, de origine grecească după considerațiile unora, moare în 1837, lăsând în urmă o avere enormă, precum și douăzeci și patru de moștenitori.

Felix, cel mai mare dintre aceștia, reușește datorită unui viclesug să rămână singurul stăpân al averii răposatului. Ștefan, cel mai mic și viitorul tată al scriitorului duce o viață excepțională: se înrolează ca voluntar în legiunile lui Garibaldi, scapă ca prin minune din cinci atentate, e rănit în mai multe lupte și dueluri, face comerț, e complex ruinat și-și reface averea cu aceeași iuteală cu care o pierduse mai înainte.

Nici din partea mamei, originea lui Pirandello nu este dintre cele mai liniștite. Bunicul său Ricci, după ce luptase în revoluția din 1848 împotriva Bourbonilor, e condamnat la moarte și exclus din amnistie, e nevoit să se refugieze cu cei șapte copii, printre care și mama scriitorului, în insula Malta.

Aci, se bucură de sprijinul material pe care îl are dela un frate al lui, preot, care după moartea lui Ricci, recheamă pe copii și-i adăpostește la el. Din nefericire însă toți nepoții preotului se înscriu în legiunile lui Garibaldi, iar unul dintre ei Rocco Ricci rămâne celebru în istorie prin martirajul dela Aspromante.

Acesta se împrietenește în închisoarea geneveză cu Ștefan Pirandello, căruia îi prezintă apoi pe sora sa Caterina cu care tatăl scriitorului se căsătorește, pecetluind ast-

fel legătura revoluționară cu aceea a rudeniei.

Aceste două familii călitate de focul revoltelor, aventurilor și pasiunilor, au contribuit în mare măsură la înfriparea temperamentului aprins și exaltat al lui Pirandello, care la o vârstă foarte fragedă era frământat de patimi arzătoare, ce vor avea mai târziu o influență așa de stranie în opera sa.

La paisprezece ani, spre exemplu, lubește o mătușă a lui văduvă, de care era îndrăgostit și tatăl său și avântat în această luptă, provoacă o multime de complicații familiale.

Tânărul Luigi e trimis la Palermo pentru studii, însă aci, se logodește oficial la vârsta de cinsprezece ani cu o fată, care îl părește nu mult după oficierea logodnei.

Deziluzionat și oarecum resemnat, Pirandello găsește un refugiu în disciplina studiilor. Mai întâiu la universitatea din Roma, pe urmă la aceea din Bonn, își trece examenele regulat și își ia doctoratul în litere și filosofie.

Liber, începe să-și făurească idealul prin scris. Creiază mult și numai din plăcerea pură a scrisului colaborează la mai toate revistele literare italiene. Silit de tatăl său, Pirandello se căsătorește cu Antonietta Partalano, foarte bogată, dar a cărei bogăție se pierde printr'o stupidă speculație de bursă. Scriitorul trebuie să lupte iarăși cu mizeria care l-a torturat mereu dealungul vieții sale. În 1904 succesul extraordinar al romanului său „Răposatul Mathias Pascal” vine însă ca o adiere lină peste suferințele lui, scăpându-l cel puțin de lipsurile materiale. Nu mult însă după liniștea căpătată în acest timp, el trebuie să suferă din nou, când soția sa ruinață sufletește, sfârșește prin a înnebuni. Apoi războiul va adăoga prin catastrofele lui la chinul scriitorului italian. Băiatul său cel mai mare cade prizonier, cel mai mic e rănit în tranșee, fata lui încearcă să se sinucidă și pe deasupra, Pirandello trebuie să-și mai îngrijească și pe tatăl său, care în ultimul timp era neputincios și surd.

De data aceasta, mediul cu culorile lui sumbre îi sugerează ideea de a scrie piese

de teatru, deoarece el nu are decât să înregistreze conflictele ridicole și tragice, ce pulsează atât din suferul său frământat cât și din acela al tovarășilor săi de suferință.

Astfel iau naștere, rând pe rând „Smochine de Sicilia”, „Șase personaje în căutarea unui autor”, „Henric al IV-lea” „Așa cum vi se pare”, „Fiecare în felul său” (Ciascuno a suo modo), „Cum e mai bine” (Turto per bene), „Să îmbrăcăm pe cei goi”, „Ca înainte, mai bine ca înainte” și altele.

Teatrul lui Pirandello a triumfat și locul lui în istoria literaturii universale, a fost unanim recunoscut. Regimul fascist i-a dăruit chiar un teatru: „Il teatro d'arte”, iar mai târziu Academia suedeză îi decerne premiul Nobel (1934). Sfârșește cu viața în vârstă de 69 de ani.

Opera lui Pirandello a revoluționat am putea spune întreaga literatură, pirandellismul ducând fama dramaturgului în toate părțile, iar piesele sale fiind jucate pe scena tuturor teatrelor europene.

Pirandello și-a început activitatea literară într'un timp când drama veristă trăia într'o beție de necontestat succes. Consacrarea definitivă i-a venit însă în urma marelui războiu, când scena era terenul propice desfășurării celor mai excentrice experiențe teatrale, când școlile insurecționale din plastică, poezie și muzică se răstrângeau și în teatru. Pirandello se încadra în aceste școli ca un veritabil exponent al lor, aducând în opera sa în special în cea dramatică o notă nouă de neconformism și straniu.

Scriitorul italian va rămâne în literatură mai ales prin teatrul său, care și-a conturat semnificația într'o deosebită notă de originalitate.

Prima sa piesă „Smochine de Sicilia” nu spune prea mult, deoarece elementele sale, personaje, conflict dramatic, situație scenică, sunt constituite după procedeele unei adevărate melodrame, care nu are nimic de afaceri cu ermetismul dificil și abstractul aproape confuz din repertoriul specific pirandellist, repre-

Virgiliu Angelli

Urmare în pag. 4

Scrisoare ogoarelor

De când vă văd numai în pălmi
Ogoare dragi, vă frâng în mălmi
Și 'n miezul pălmi pipăi o comoară
Săpată și de mine odinioară.
Și iau cu amândouă palmele, ca mama,
Pământul vostru galben ca arama
Și vă sărut și murmur un descântec
Să incolțească lan din caldul vostru pântec;
Și dorul meu vine 'ncărcat de piol,
Iși scutură toți norii peste voi;
Pența mea v'aduce soare
Și gândurile spice, iarbă, floare,
Iar seara, pe ceaslov, în crucea mălmlor
Rog cerul să 'nmulțească bobul pălmlor,
Să crească holdele ca razele,
Să-și verse cerul toate fazele:
Coleașă, corn, făină și mălai,
Să crească spicul greu și lung în pai,
Să albă mama și pentru merinde
Și ce da la pomeni și la colinde.

Ion I. Bozdog

Din opera lui:

Grimmelshausen

Câteva știri nouă din adâncul mării fără fund, numită Mare del Zur sau pașnica Mare Nemiscată.

Mă oprii puțin din vorbă și mă chibzuii; dar Regele zise că auzise atâtea încât nu mai dorea să știe mai mult; dacă voiam, ai săi aveau să mă ducă îndată înapoi la locul de unde mă luaseră. Dacă însă voiam să privesc pe ici pe colo în împărăția sa, trebuia să fiu însoțit de autoritățile sale încotro voiam iar apoi m'ar fi concediat cu un dar, ca să fiu mulțumit. Cum însă eu stăteam la îndoială, se întoarce către câțiva care trebuiau să se ducă în genunea Mării del Zur și să aducă hrană: „Luăți-l și aduceți-l curând înapoi, pentru că să poată fi chiar azi dus pe pământ la ai lui!”
Mie însă îmi spuse că poate

între timp mă voiu răsândi. Deci alunecai împreună cu Sylphii printr'un tunel care să fi avut o mie de mile lungime, până să ajungem în fundul pașnicii mării del Zur. Acolo erau ramuri de coral, mari ca stejarii, din care ei luau cu ei pentru mâncare, ceea ce nu era încă întărit ori colorat, căci le găteau cum gătim noi coarnele tinere de cerb; se vedeau case de melci înalte ca o turlă și late ca o poartă de hambar. Item, perle mari cât pumnul, care se mâncau în loc de ouă. Pe jos erau presărate pretutindeni numai smaragde, turcoaze, rubine, diamante, safire și alte asemenea pietre, mari cât la noi pietrele de caldarâm. Se mai vedeau ici și colo grozave ziduri de stâncă înălțându-se în sus mai multe mile, care ieșeau afară din apă și purtau insule vesele. Ele erau de jur împrejur îm-

podobite cu tot felul de plante frumoase și minunate de apă și populate cu câteva ciudate ființe târtoare, stătătoare ori mergătoare. Peștii, din care se vedeau mișunând încoace și încolo, mari și mici, o mare mulțime de tot soiul, îmi aduseră aminte pășărelele care cirjesc vesele în aer la noi pe pământ primăvara și vara. Fiindcă era lună plină și un timp senin, puteam să văd prin apă luna și stelele. Însă acela, în paza căruia fusese dat, văzu că eu mă miram că el și toți cei cari se aflau cu dânsul erau îmbrăcați ca Peruvieni, Brazilieni, Mexicani și ca locuitori ai Insulelor Mariane și totuși vorbeau așa de bine nemțește. El zicea că ei nu vorbeau decât o limbă pe care însă toate no-roadele de pe pământ o înțelegeau în limba lor, precum și ei în schimb pe a lor; lucrul ce vine de acolo că neaurul lor n'are nimic de afaceri cu nebunia petrecută la Turnul Babilonic.

După ce mă însoțiră în deajuns, mă aduseră înapoi

printr'o altă peșteră din mare în Centrum Terrae. Pe drum le spusese că minunile pe care le văzusem mă zăpăciseră într'atât că nu mai puteam gândi la nimic și-i rugam să mă sfătuiască ce să cer Regelui. Părerea mea era, deoarece el stăpânea peste izvoare, să-i cer un izvor de leucit în curtea mea, ca acelea care au țâșnit singure de curând în Germania. Insoțitorul meu răspunse: — Se găsește din când în când pe locurile goale ale pământului care se umplu încetul cu încetul cu tot felul de metale și câteoa pe-și face drum prin crăpăturile vinelor de argint și de aur din Centru, de unde sunt mătate toate izvoarele. Această apă, stând printre metale mai multe sute de ani, le ia însușirile. Ea caută prin țaria ei proprie o scurgere. Așa se întâmplă că are asupra trupurilor omenești, cea minunată înrăurire ce se vede la nouăle izvoare medicale. Îndată ce această apă în repede ei scurgere trece printre metale, nu mai poate lua cu sine

puterea lor. Dacă eu aș ține atât la sănătatea mea i-aș cere Regelui să mă recomande pentru o cură Regelui Salamandrelor cu care e în bune legături. Acesta poate să dregă trupurile omenești și cu ajutorul unei pietre prețioase să le facă să nu mai ardă în niciun foc. Când un astfel de om se așează în mijlocul focului cu o pipă veche, unsuroasă, împuțită, atunci se mistue toate umorile rele și reumatismele păgubitoare și pacientul devine din nou tânăr, sănătos și sdra-văn cașicând ar fi luat elixirul vieții.

Nu știam dacă amicul își bătea joc de mine ori vorbea serios; totuși îi mulțumii pentru confidențială informație și-i spusese că mi-era teamă ca nu cumva cura să fie prea fierbinte pentru un temperament coleric ca al meu; că nimic nu mi-ar fi fost mai plăcut decât să pot aduce semenilor mei de pe pământ un izvor vindecător, care, să le fie de folos spre cinstea

Urmare în pag. 4

*) Din Der abenteuerliche Simplicissimus.

Anatole France

Paul Valéry, care a intrat în Academia franceză ca urmaș al lui Anatole France, a spus despre acesta, în discursul său de recepție: „Il est né dans les livres, élevé dans les livres, toujours altéré de livres. Il connaît tout des livres, papier, type, formats, reliures, ce que l'on sait de l'imprimeur, de l'écrivain, des éditions, de leurs sources, de leur destin. Sa vie le fait successivement libraire, bibliothécaire, juge des livres, auteur; il est l'homme des livres”.

Nici nu se poate o mai bună „definiție” pentru Anatole France ca aceasta: *omul cărților* a fost, căci ele l-au atras atât de mult, încât a ajuns să scrie: „Cartea ne devoră. Va veni o vreme, când cu toții vom deveni bibliotecari”, sau: „Credeți-mă, căci eu m'am închinat, m'am dat cu totul lor: cărțile ne omoară”.

În aceste cuvinte, Anatole France a spus un mare adevăr, adevăr pe care, poate, nici nu-l ghicea ascuns în ele.

Mulți dintre noi păcătuim prin aceea că ne *subordonăm* prea mult cărților, și, la un moment dat ajungem în situația de a ne pierde personalitatea, tocmai din această cauză. Perfecta identificare a spectatorului, cu opera de artă, prin emoția estetică, este o teorie apărută nu de mult. Și, pretind teoreticienii acestei teorii, că numai astfel se poate obține plăcerea estetică pură. Dar, dacă într-adevăr această identificare se poate produce, la citirea fiecărei cărți, — în cazul nostru — atunci, prin absorbția personalității autorului — care personalitate este transpusă în opera de artă, — ne-o pierdem, dela o vreme, pe a noastră. Căci, ori cât de indisolubilă o presupunem noi a fi la început, prin atâtea transpuneri repetate, ea se fărâmițează cu înțet, ajungând, într'un sfârșit nu prea departat, nulă.

A. France a fost o fire contemplativă, (așa se explică, în parte, marea lui dragoste pentru cărți); pe el îl știm, ca și pe Sainte-Beuve, cu tichia pe cap, cu același zâmbet binevoitor și totuși ironic, ținând parcă în degetul cel mic întregul univers!

Scepticismului său, cărțile i-au adăugat erudiția, *scientificismul*; din cărți, Anatole France și-a luat materialul specific epocilor îndepărtate, din care făcuse unele personaje ale sale. Pentru a scrie *Clio*, *Balthazar*, *Thaïs*, cărțile l-au documentat.

France a fost atras, după cum mărturisește și el, de claritate și de logică; această atracție l-a făcut să se ocupe de științele pozitive. (Era, întrucâtva, curentul vremii: știința domina, și a fost nevoie de reacția simbolistă, în artă, pentru ca să se producă și mișcarea idealistă).

Robit cărților, adevărat humanist, Anatole France a iubit mai cu seamă literatura clasică, — a adorat-o chiar. Ca prefață la volumul „*Le génie latin*”, (care cuprinde caracterizări istorico-literare ale lui Racine, Molière, Bernardin de Saint-Pierre, Chateaubriand, Benjamin Constant, etc.), France scrie: „Il n'en faut pas croire ce titre de *Génie Latin*: on ne trouvera rien ici qui y réponde. C'est un acte de foi et d'amour pour cette tradition grecque et latine, toute de sagesse et de beauté, hors de laquelle il n'est qu'erreur et trouble. *Philosophie, science, jurisprudence, nous devons tout à la Grèce et à ses conquérants qu'elle a conquis. Les anciens, toujours vivants, nous enseignent encore*” (sublinierea noastră N. A.)

Dar mai scrie și în altă parte: „Alkestis și Antigona mi-au prilejuit cele mai minunate visuri pe care le-a avut vreodată un copil. Cel mai frumos lucru din lume este spiritul antic, — nimic nu-i mai bun pentru formarea spiritului ca metoda ve-

chilor humaniști francezi. Încă dela vârsta de cinsprezece ani simțeam frumusețea limbii latinești și a celei franceze; și gustul acesta nu l-am pierdut nici astăzi, cu toate sfaturile și exemplele contemporanilor mai norocoși”.

Și această divinizare a antichității, care ajunge la apogeu în *La révolte des Anges*, îl face pe acest mare sceptic, să-și „iasă” uneori din fire, și să afirme că creațiunile lui Shakespeare sunt păpuși față de ale lui Racine. (Atât de mult ținea el la Racine încât îi plăcea să vorbească veșnic despre acesta. Valéry povestește că în timpul singurei convorbiri pe care a avut-o cu A. France, acesta a vorbit numai despre Racine).

Caracteristic carierei literare a lui Anatole France este faptul că și-a câștigat târziu celebritatea. Georges Brandes atribuie acea întârziere a celebrității faptului că talentul lui A. France s'a dezvoltat încet, căci A. F. n'avea curajul să fie el însuși, avea nevoie de îmboldiri din afară”.

Născut la 16 Aprilie 1844, fiu de librar, Anatole France a crescut între cărți prăfuite de vreme, care i-au arătat inutilitatea vieții, zădărnicia zădărniciilor generațiilor, înfiltrându-i melancolia care predispuie la contemplare.

S'a născut pe malurile Seinei, a deschis ochii sub cerul celei mai frumoase dintre capitale. O spune și el: „J'ai été nourri sous les quais où les vieux livres se mêlent au paysage. La Seine qui coulait devant moi me charmait par

înainte de războiu, romanele lui Agârbiceanu apărute în revista „*Lucașul*” 1911 erau socotite ca producția cea mai de seamă a epicii ardelenice alături de nuvelistica lui Ion Slavici. Scrise în timpul sămănătorismului, ele se resimt în totul de ideologia cunoscutelor reviste.

Cel dintâiu roman *Legea trupului* (Poveste unei vieți) se inspiră din viața Ardealului cu luptele naționale dintre Unguri și Români. Tânărul seminarist Ion Florea care va ajunge mai târziu avocat, prin firea lui liberală deși austeră, se îndrăgostește de școlărița apoi adolescentă, Mărioara, fiica avocatului Vasile Grecu. Pentru Ion Florea simte însă și Olimpia, mama Mărioarei, aceeași pasiune puternică. O absență a Mărioarei și a lui Vasile face ca legătura neștiută dintre Olimpia și Ion să crească. Pus între iubirea platonice și cea fizică, senzuală, Ion Florea își sparge câtuși de puțin din urmă, dar are reușcări și se sinucide. Aflând că Ion a murit, Olimpia se o-

moară și ea aruncându-se în Mureș.

Nu e lipsită de dramatism oscilația lui Ion Florea între cele două femei, ba chiar conflictul e până la un punct patetic, zguduitor. Impresia e scăzută doar de sfârșitul tumultuos, cam melodramatic, numai în parte posibil. Desnodământul funest e provocat mai degrabă de scriitor care vrea să moralizeze, să condamne sau să răsplătească în conformitate cu principiile scripturii.

Cu toată intervenția oțioasă a autorului, unele personaje păstrează o individualitate nealterată ca de pildă furtuna-nateca și pătimășa Olimpia.

Mai puțin conturat e Ion Florea erou care nu apare cu velleități lui ci cu acelea ale lui Agârbiceanu însuși. Nici acesta n'ar fi de fapt un defect dacă atitudinea religioasă și nu umană a celui ce-și face aici un fel de autobiografie n'ar ajunge până la urmă su-

cette grâce naturelle aux eaux, principe des choses et source de la vie. J'admiraient ingénument le miracle charmant du fleuve qui, le jour, porte des bateaux en reflétant le ciel et, le nuit, se couvre de pierrieres et de fleurs lumineuses”.

Debutul și l-a făcut cu două volume de versuri: „*Les poèmes dorés* și *Noces corinthiennes*, și cu un studiu asupra lui Alfred de Vigny. Deși, ca atașat pe lângă biblioteca senatului, scrie și câteva studii istorico-literare și un roman, — *Jocaste et le Chat maigre* —, nu atrage totuși atenția publicului decât după publicarea capodoperei sale, *Le crime de Sylvestre Bonnard*, încununată cu premiul Academiei Franceze.

Continuă să publice și ajunge până la patruzeci de volume, dintre care cele mai apreciate sunt: *Les Desirs de Jean Servien*, *Les Dieux ont soif*, *Thaïs*, *Histoire contemporaine*, etc.

Moare, la vârsta de 80 de ani, în 1924.

Brandes împarte cariera literară a lui Anatole France, în două perioade antagoniste. În prima perioadă, vedem pe scepticul A. France: trecând prin sferile idealului, deasupra nimicurilor omești, privind ironic, — și totuși cu oarecare milă —, la cotidianele nimicuri ale vieții. „Cu cât învăț mai mult, cu atât misterul devine mai profund și mai vast” a spus scriitorul englez Ruskin. Și *humanistul* France misterul îi apărea enorm.

În această perioadă, era privit ca făcând parte din par-

tidul conservator, care chiar i-a susținut, în contra lui Ferdinand Fabre, candidatura la Academie; era epoca în care Jules Lemaitre și Paul Bourget i se păreau genii, și îl socotea monstru pe Zola.

Cealaltă perioadă este o inconsecvență pentru acela care scrisese: „Când cărarea e înflorită, nu întreba încotro duce. Sfârșitul este ascuns omului”. În mijlocul atâtor atitudini, religioase și politice, fatal era, că dacă nu France să îmbrățișeze vreuna, în schimb una din ele să-l îmbrățișeze pe el. Și, scepticul Anatole France se urcă pe tribună, dela care va lupta pentru cei umili și învinși în lupta vieții; afacerea Dreyfus care izbucnise, cauzează a-cestă schimbare. Anatole France intră, alături de Zola, în mijlocul luptărilor pentru dreptate și adevăr; scrie în acest timp *l'Anneau d'Améthiste* și *Monsieur Bergeret à Paris*. (Din cauza ideilor sale politice, unii critici îl desconsideră pe nedrept).

Așa este René Johannet care în concluzia cărții sale *Anatole France est il un grand écrivain?*, scrie, despre acesta: „În politică un orb, un ipocrit, un laș”. „În morală un destructur, un nepuțințios, un sălbatic”. „În literatură bun exist, dar de a doua mână; un imitator fără veselie”. Recunoaște oricine netemeinicia acestor afirmații.

Aceeași critică cu „tendință” o face John Charpentier — care afirmă că opera lui Anatole France conține numai flori, fructe nu —, și A. Thibaudet. Dealtfel, aceste simple afirmații nu pot fi

luate în seamă, și, e de ajuns să vedem care e opinia celui mai mare poet francez contemporan, Paul Valéry, — expusă la sfârșitul acestui articol —, spre a ne convinge de adevărul acestor „critici”, și mai ales de diferitele feluri în care criticii judecă operele.)

Anatole France s'a manifestat în toate genurile literare.

Ca poet, egalează pe Leconte de Lisle, și poate chiar îl întrece, prin plasticitatea și puritatea stilului. Marile calități ale poeziei sale sunt sinceritatea și cele trei, — pe care el le consideră de căpetenie pentru orice scriitor: „întâi claritate, apoi claritate, și în sfârșit claritate.”

Anatole France a făcut o critică impresionistă. „Arta este omul întreg”, spunea el, sau: „Am gândit întotdeauna că nici un om nu crează capodopere... Dar că cei mai fericiți dintre muritori, crează opere care pot deveni capodopere cu ajutorul timpului”, „Estetica va fi o știință, când va fi o știință biologică, adică peste câteva mii de ani...”

Inteligența, via inteligența a lui Anatole France a „însușit” pe dușmanii lui, ea fiind „dinamita care sfărâmă conglomeratul venerabil de prejudecăți — încheiate dealungul vieții sociale.”

Majoritatea tipurilor principale ale lui Anatole France sunt intelectuali, — metafizicieni, admiratori ai lui Platon, Virgilius, — și inteligenții lor-le cauzează aventurile.

Și chiar adevărul se oglin-

dește în opera lui Anatole France, și, nu rare ori, citind *Le Crime de Sylvestre Bonnard*, sau *Monsieur Bergeret* sau atâtea și atâtea din operele sale, am rămas profund impresionați, căci găsem în tre paginile acestor cărți tipuri atât de reale, atât de întâlnite în viața de toate zilele! Întâlnim în carne și oase pe Jérôme Coignard, pe bona lui, întâlnim pe Madame Bergeret, pe Charlot, pe Bonmont din *Histoire Contemporaine*, pe Broteaux pe Elodie din *Les Dieux ont soif*, pe Catherine pe Marmet, pe Sarette, pe cei din *L'Île des Pingouins* pe Madame Worms-Clavelin și pe atâția alții pe care îi întâlnim în viața de toate zilele.

„Nimeni nu poate ieși din el însuși” a spus cineva, și a avut multă dreptate. Anatole France n'a evadat din el însuși ci s'a spovedit, povestindu-se. Și-a zugrăvit cinismul său în medicul Trublet din *Histoire comique*, inteligența și rezerva caracterului său în Monsieur Bergeret din *Monsieur Bergeret à Paris*, dragostea lui pentru frumos în Decharte din *Le Lys rouge*. (În același roman, scriitorul Paul Vence este, probabil, tot Anatole France.)

Una din însușile scriitorului lui Anatole France este ironia, o ironie când discretă, ca în *Le crime de Sylvestre Bonnard* unde humorul este atitudine sa, când necruțătoare, cinică, ca în *L'Île des Pingouins*, care are un caracter social.

Toate romanele sale sunt scrise într'un ton de ironie

tre muncitori și directorul Iosif Rodean, om aprig și întreprind. În această descriere de interes mai mult topografic, intră idila dintre Vasile Murășanu, tânăr paroh și Elena Rodean. Tatăl se împotrivesc la căsătoria lor, dar fiind ruinat, trebuie să consimtă.

Cași în celelalte romane, personajele n'au o structură complexă, nici nu sunt tipuri, ci fantome mâinate de pasiuni și instincte. În afară de Iosif Rodean nu există în „*Arhangheli*” niciun erou care să poată fi memorat.

Idealismul etic a lui Agârbiceanu a dat compozițiilor sale o notă de ținută bisericăscă demnă, laudabilă, dar și un aspect sanitar însinuant, care păgubește mai ales din punct de vedere artistic. Intervine apoi faptul că limba e regională, improprie, cu fraze greoaie, naive, sentimentale sau docte. Ultimele romane: *Stana*, *Dolor*, *Sectarii*, etc., nu mai prezintă nici un interes estetic.

Al. Piru

În *Balthazar* un stil de Biblie, în *Kom L'Atrebate* un stil cesar-ian în *Le livre de mon ami* un stil liniștit, de poveste.

În general, un stil plin de moderație, lipsit de pasiune, liniștit ca și eroticismul său, care e mai mult epicureism.

Imensa operă a lui Anatole France este un caleidoscop al tuturor timpurilor și, acest „semizeu” cum l-a numit Charles Maurras este unul din cei mai mari scriitori pe care i-a avut Franța.

Despre Anatole France, Paul Valéry a spus: „*Esprit délicieux et délié jusqu'à l'exces, amant passionné de ce qui lui de plus beau en tous les genres, et toujours ami des hommes, il restera dans l'histoire de nos Lettres, celui qui a rattaché à notre temps la relation remarquable et singulière que j'ai essayé de vous exprimer, entre l'indépendance de la pensée, le système d'art le plus rigoureux et le plus pur qui jamais ait été conçu, et notre nation même, libre et créatrice*”.

Virgiliu Angelli

J. Brocner

Agârbiceanu romancier

Romanul e constituit pe o monografie sociologică a Ardealului, în același timp și politică, interesantă ca document, dar inutilă în economia povestirii.

E aici caracterul militant al literaturii de peste munți, caracter care stănește prin totul în jurnalistic, exagerat.

Legea minții e „Povestea altei vieți” nu pământească, laică, ci morală, de apostol. E vorba de tânărul Andrei Pascu care învață pentru a ajunge preot, îndrumător al oamenilor. Viața lui se desfășoară în trei etape egale, suspusă unei singure norme de conduită. După ce face „Seminariul”, Pascu se căsătorește cu o fată din popor cu toate că iubea pe altcineva. Ca să se ferească însă de cele lumești, el se retrage în parohia sa căutând să ridice sub toate raporturile, ca un alt Popa Tanda, „Satul”. Are de luptat cu Ungurii și chiar cu unii Români vânzătoare.

Urmare din pag. 1

zentat în deosebi prin „Șase personaje în căutarea unui autor” sau „Henric al IV-lea”.

Luigi Pirandello aduce în teatru probleme de profundă subtilitate ca disoluția sau dedublarea personalității cu reflexe freudiste din punct de vedere genetic, apoi o îndrăzneată notă fantezistă situată în alternanțele succesive dintre ficțiune și realitate.

Detasarea clasică și în același timp sensibilizată a personajului conceput de autor și jocul în sine al actorului, lupta dintre adevăr și iluzie; viața și formă, mobilitatea și complexitatea sufletului omenesc, polimorfismul actelor psihice, atmosfera de hipnoză și mister ostentativ, folosită drept cadru de desfășurare scenică, sunt temele cele mai importante din repertoriul pirandellist.

Dealtfel chiar în producțiile sale anterioare, în special în nevelele sale de o nuanță maupassantiană „*Libretul roșu*”, „*Ilustrul dispărut*”, „*Da-*

torului italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

Dacă marelui Pirandello i se contestă originalitatea unui sistem filozofic de natură proprie, nu tot așa se întâmplă și cu tehnica lui dramatică. Tocmai prin această tehnică va rămâne teatrul lui Pirandello. Piesele lui sunt sprijii-

torul italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

Dacă marelui Pirandello i se contestă originalitatea unui sistem filozofic de natură proprie, nu tot așa se întâmplă și cu tehnica lui dramatică. Tocmai prin această tehnică va rămâne teatrul lui Pirandello. Piesele lui sunt sprijii-

Luigi Pirandello

torul italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

Dacă marelui Pirandello i se contestă originalitatea unui sistem filozofic de natură proprie, nu tot așa se întâmplă și cu tehnica lui dramatică. Tocmai prin această tehnică va rămâne teatrul lui Pirandello. Piesele lui sunt sprijii-

torul italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

torul italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

Dacă marelui Pirandello i se contestă originalitatea unui sistem filozofic de natură proprie, nu tot așa se întâmplă și cu tehnica lui dramatică. Tocmai prin această tehnică va rămâne teatrul lui Pirandello. Piesele lui sunt sprijii-

torul italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

Dacă marelui Pirandello i se contestă originalitatea unui sistem filozofic de natură proprie, nu tot așa se întâmplă și cu tehnica lui dramatică. Tocmai prin această tehnică va rămâne teatrul lui Pirandello. Piesele lui sunt sprijii-

torul italian cu aceea a lui Bernard Shaw. Într-adevăr există o posibilitate a unui paralelism între teatrul celor doi scriitori, dar nu e mai puțin adevărat că între ei există o deosebire fundamentală de temperament. Deși operele amândorura sunt produsul unui rafinement destul de subtil al problemelor vieții, totuși incisivitatea realismului din opera lui Shaw are un caracter aproape agresiv, pe când în opera lui Pirandello, această agresivitate este atenuată și temperată de un fundament afectiv, care face ca dramaturgul italian să fie cu mult mai omenesc decât Bernard Shaw.

Paul Bujor, Indurare, nuvele și schițe

Ceece surprinde pe cititorul inițiat, la literatura a acestei cărți, este curioasă îmbinare a momentului social cu psihologia schematică a celor învinși.

Cele două nuvele „Indurare” și „Mi-a cântat cucu în fața” sunt viziuni reale din viața țăranelor române.

Prima, prin amploarea și intensitatea conflictului epic se apropie de romanul social. Relațiile încordate dintre proprietar și săteni, neliniștea care plutește în atmosferă prevestind drama cași dragostea de pământ ce merge până la cumplita răzbunare atunci când nici judecata nu le-a dat dreptate și nu le mai rămâne nimic de făcut, fac evidentă înrădăcirea cu „Răscoala” lui Rebreanu.

Omogenitatea masei, contagiunea unei idei sau a unei inițiative, care pornită dela cineva se întinde cu iuțeala unui fulger îmbrățișând colectivitatea sunt note evidente ale unei psihologii globale prezentate în desfășurarea ei. D. Paul Bujor

surprinde un moment e-femer și localizat deci tocmai din această cauză nesemnificativ. În „Răscoala” momentul prezentat este acela al agitației totale a țărânilor, un moment tipic al răscoalei dela 1907. Tocmai din această cauză desfășurarea conflictului din romanul lui Rebreanu este intern, sădit în suferințele țărănilor și n'are nevoie de nici un impuls exterior sau o deliberare între eroi ca să izbucnească. În nuvela d-lui Bujor țărâni se sfătuiesc se duc la judecată și numai atunci când nu mai rămâne altă posibilitate iau în mod absolut logic drastică hotărâre de a se răzbuna cerșind în același timp îndurarea divină și după comiterea odioasei fapte pornesc în lume părsindu-și satul și familiile. Am făcut această cam lungă comparație analitică între „Răscoala” și „Indurare” pentru a putea trage concluzia că apropierea între Bujor și Rebreanu este numai de suprafață, romancierul consacrat

fiind cu mult superior novelistului diletant.

„Mi-a cântat cucu în fața” este socială numai prin cadru, subiectul fiind acela al desrădăcinării țăranelor prin transplantarea lui în mediul urban. Intors din nou în satul lui, el va fi un inadaptabil la vechile condiții de trai, iar viciul îl va duce la crimă.

Problema inadaptabilității și predilecția pentru psihologia învinsului, a celui născut să suferă și să fie un ratat în viața este desigur în cea mai intimă legătură cu navelistica d-lui Brătescu Voinești. Schițele care completează volumul sunt de aceeași factură literară.

„Revelionul” unui student este în mersul sărăciei cu singura consolă a amintirilor fericele copilării; iar „In dimineața anului nou” un țărân cu nevasta și cei trei copii n'au ce mânca, nici foc pe un ger de crapă pietrele. „Bărbuț lautarul” este un tip de ratat de o delicatețe și onestitate în genul lui Niculăiță Minciună. Nuvela ca

și eroul sunt inferiori celor lui Brătescu Voinești. Niculăiță are de luptat cel puțin cu o societate venală și lipsită de scrupule, Bărbuț lautarul are de suferit din cauza că și pierde postul în orchestra unui cinematograful din cauza introducerii filmului sonor, și fiind bolnav de o boală incurabilă, moare îngrijit până în ultimul moment de o babă carci era credincioasă,

Diletantismul literar al d-lui Paul Bujor se manifestă prin relatarea unui conflict social lipsit de avânt și de vigoare și printr-o tendință către suferință și gingășie sufletească, care puteau plăcea atunci când și-a publicat „Mi-a cântat cucu în fața” în Literatură și Știință, dar care azi cel puțin pentru cititorii care nu sunt complet profani într'ale literaturii constituie niște încercări demne numai de înregistrat.

Viorel Alecu

„Cartea Românească”, Buc., 1938.

Lucian Blaga, Artă și valoare

Repertoriul nostru

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Lucian Blaga, Artă și valoare

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice
Ion Sân-Giorgiu, Duduca Sevastița

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Radu D. Rosetti, Instantanee turistice

Universul literar a găsit o nouă calificare a articolelor sale. Până acum ele erau „admirabile”, „minunate”, „de prestigiu” și „iscălită”. Acum sunt și captivante. Bunioară, d. Mircea Eliade publică în nr. 26 un „captivant studiu”.

Da' de unde!

Oglizile—poezii de Victor Eftimiu—au apărut, surprinzând publicul cititor, în editura Vremea. E un volum de nebănuite resurse...

De loc!

„Calendar vechi e lucrarea de rare însușiri stilistice a Ștefaniei Velisar. Cartea aceasta trebuie apropiată de oricine vrea să se convingă de izbucnirea unui talent.”

Da' de unde!

Oglizile—poezii de Victor Eftimiu—au apărut, surprinzând publicul cititor, în editura Vremea. E un volum de nebănuite resurse...

De loc!

„Calendar vechi e lucrarea de rare însușiri stilistice a Ștefaniei Velisar. Cartea aceasta trebuie apropiată de oricine vrea să se convingă de izbucnirea unui talent.”

„Numele autorului atârșat substanțial scrieri [Petre Ghiță]—și a atârșat alte inițiative de răsănit, e atât de

„Revistă de înalt prestigiu literar, Convorbiri Literare...”

„Plin de sevă și entuziast Jăratecul va arde și întrece multe alte publicații sfârșitoare...”

„Interesant și bine scris Decalogul întrece multe alte publicații de răsănit.”

„Scrierea aceasta pe cât de merituoasă pe atât de folositoare (Gh. Corneanu, Viața lui Ioan Eliade Rădulescu) e necesară pentru lectura oricui... Școlăriimea și studențimea trebuie să și-o aibă neapărat...”

„Romanțând, neegalat încă, viața, scântecătoarea viață, a aceleia ce-a fost poeta Iulia Hașdeu... dl. general C. Manolache aduce un real și neprețuit serviciu literelor românești.”

Inutil a mai insista. Cartea nu e bună și de altfel Iulia Hașdeu nu are niciun interes pentru literatura română, fiind numai un copil precoce.

Prostologhicon

„Revistă de înalt prestigiu literar, Convorbiri Literare...”

„Plin de sevă și entuziast Jăratecul va arde și întrece multe alte publicații sfârșitoare...”

„Interesant și bine scris Decalogul întrece multe alte publicații de răsănit.”

„Scrierea aceasta pe cât de merituoasă pe atât de folositoare (Gh. Corneanu, Viața lui Ioan Eliade Rădulescu) e necesară pentru lectura oricui... Școlăriimea și studențimea trebuie să și-o aibă neapărat...”

Inutil a mai insista. Cartea nu e bună și de altfel Iulia Hașdeu nu are niciun interes pentru literatura română, fiind numai un copil precoce.

„Revistă de înalt prestigiu literar, Convorbiri Literare...”

„Plin de sevă și entuziast Jăratecul va arde și întrece multe alte publicații sfârșitoare...”

„Interesant și bine scris Decalogul întrece multe alte publicații de răsănit.”

„Scrierea aceasta pe cât de merituoasă pe atât de folositoare (Gh. Corneanu, Viața lui Ioan Eliade Rădulescu) e necesară pentru lectura oricui... Școlăriimea și studențimea trebuie să și-o aibă neapărat...”

„Romanțând, neegalat încă, viața, scântecătoarea viață, a aceleia ce-a fost poeta Iulia Hașdeu... dl. general C. Manolache aduce un real și neprețuit serviciu literelor românești.”

Inutil a mai insista. Cartea nu e bună și de altfel Iulia Hașdeu nu are niciun interes pentru literatura română, fiind numai un copil precoce.

„Revistă de înalt prestigiu literar, Convorbiri Literare...”

„Plin de sevă și entuziast Jăratecul va arde și întrece multe alte publicații sfârșitoare...”

„Interesant și bine scris Decalogul întrece multe alte publicații de răsănit.”

„Scrierea aceasta pe cât de merituoasă pe atât de folositoare (Gh. Corneanu, Viața lui Ioan Eliade Rădulescu) e necesară pentru lectura oricui... Școlăriimea și studențimea trebuie să și-o aibă neapărat...”

„Romanțând, neegalat încă, viața, scântecătoarea viață, a aceleia ce-a fost poeta Iulia Hașdeu... dl. general C. Manolache aduce un real și neprețuit serviciu literelor românești.”

Inutil a mai insista. Cartea nu e bună și de altfel Iulia Hașdeu nu are niciun interes pentru literatura română, fiind numai un copil precoce.

„Revistă de înalt prestigiu literar, Convorbiri Literare...”

„Plin de sevă și entuziast Jăratecul va arde și întrece multe alte publicații sfârșitoare...”

„Interesant și bine scris Decalogul întrece multe alte publicații de răsănit.”

„Scrierea aceasta pe cât de merituoasă pe atât de folositoare (Gh. Corneanu, Viața lui Ioan Eliade Rădulescu) e necesară pentru lectura oricui... Școlăriimea și studențimea trebuie să și-o aibă neapărat...”

„Romanțând, neegalat încă, viața, scântecătoarea viață, a aceleia ce-a fost poeta Iulia Hașdeu... dl. general C. Manolache aduce un real și neprețuit serviciu literelor românești.”

Inutil a mai insista. Cartea nu e bună și de altfel Iulia Hașdeu nu are niciun interes pentru literatura română, fiind numai un copil precoce.

OCULTISM

Origina cuvântului „magie“ e în legătură cu știința magilor. Cuvântul „magie“ a fost păstrat până în zilele noastre în societățile de ocultism. Magul din ordinul „La Rose Croix“, de exemplu, este acela care a primit supremul grad de inițiere magică. Acest grad nu e accesibil decât persoanelor foarte inteligente și dotate cu o bună memorie, căci inițierea e orală și se interzice scrierea ei.

Horoscop săptămânal
16—22 Iulie st. n.

- [La data stilului vechiu se vor adăuga 13 zile]
- 16 Iulie Fire independentă. Permeabilitate la toate impresiile.
- 17 „ Arivism. Izbânzi dese, dar efemere.
- 18 „ Exagerată independență de spirit. Stăpânire asupra altora prin forță și îndrăzneală.
- 19 „ Fire plăcută. Urmărire de chimere.
- 20 „ Caracter maleabil. Pierderi datorite îndrăselilor naive.
- 21 „ Cu capul în nori. Schimbări dese, primejdii.
- 22 „ Nehotărâre, lipsă de direcție.

Nostradamus

John Milton

Urmare din pag. 1

Din Imnul de Slavă de Dimineață al lui Adam

„O, voi neguri și miresme care vă ridicăți acum
Din coline sau din lacul aburit, negricioase sau cenușii
Până în clipa când soarele polește cu aur lănoasele voastre chenare
Înălțați-vă în cinstea marelui Creator al lumii;
Sau acoperiți cu nori necoloratul cer
Sau îmbrăcați ogorul cel setos cu căzătoare ploii
Înălțându-vă sau căzând, neînecat ridicați slava Lui.
Slava lui, voi vânturi! care adiați din patru răsăritii
Respirați domolsau puternic, iar voi brazilor fălăiți-vă creștetul!
Fie purtat în valuri cu fiecare plantă, în semn de adorare.
Isoare, și voi care susurați ca și cele care vă revărsați
Melodioase murmure, șoptiri, în toneze slava Lui.
Voi care alunecați prin apă și voi care mergeți
Pe pământ, și majestuos pășiți sau vă târâți umil

Mărturisii de gura mea cândva va tace
Spre deal sau vale, umbră sau isvor
Voi slava lui mărturisii și cântecului meu alăturați-vă.
O slavă ție, Domn al universului! neîncetat fi generos
Și dă-ne numai binele; iar dacă noaptea
Intruni ceva ascuns sau vreun rău
Imprăstie-l precum acum lumina întunericul.”
Paradisul pierdut, Cartea V

Către Euphrosyne, sau Veselia

„Grăbește-te, nimfă, și adu cu tine
Gluma și tinereasca veselie,
Glume mușcătoare și care vin de hac, și șiretlicuri nebnatică,
Plecăciuni și semne din cap și surâsuri care se împleteesc,
Aidoma celor de pe obrazul Hebei,
Și dragostea trăind în netede gropițe;
Jocul, ce-și bate joc de Grijă cea sărbărită,
Și Râsul, ținându-se cu mâinile de pântec.”
L'Allegro
Fl. Stoicescu

Scrisoare

Nu știu de-ți mai amintești cumva de mine,
De seara 'n care-am petrecut așa de bine,
Când ți-am vorbit de-atâtea lucruri ne'nsemnate
În fraze mari și vorbe căutate.
Și nu știu ce mă împiedica atunci să-ți spun
Că 'n multe nopți, mult timp în urmă, ca și-acum,
Mă urmărea aroma mereu îmbătătoare
Din părul cu reflexe de castan și soare.
Și că 'n ochii tăi plini de lumină și mistere,
Profunzimi, incertitudini și tăcere,
Mi s'a părut întotdeauna că zăresc
Mari țărături albe, care strălucesc.

Marcel Constantin Saraș

Golf

Auzeam o muzică lină
Fosnetul oceanului de velur
Tresărind în rumenul nisip pur
Cum o străfulgerare de lumină.
Goelanții erau obosiți și mari.
Pe catargurile corăbiiilor blestemate
Păsări de liniște și singurătate
Adormiți și înfrânți icari.
Apele cântau în adâncimi
Armonia fărmutilor de vis
Totul era ascuns aici și închis
Sub aripi înalte de heruvimi.

Ioana Sârbu

Din opera lui:

Grimmelshausen

Urmare din pag. 1

Regelui său, iar mie să-mi facă un nume nemuritor și o amintire veșnică. Atunci Prințul îmi răspunde că dacă doream aceasta, avea să pună o vorbă bună, deși Regele lui era astfel făcut, că stima în chip egal onoarea ori rușinea ce i se acorda pe pământ.
Deci mersemăm iarăși în punctul de mijloc al pământului în fața Regelui, tocmai când el și prinții săi se așezau la masă. Aveau un fel de gustare ca Nephelia grecească pentru care nu se foloseau nici de vin, nici de vreo bău-

tură tare, ci în locul acestora beau perle cum ai sorbi ouă crude sau fierte moi, când nu sunt încă vârtoase și au o mare putere nutritivă. Observai cum soarele lumina o mare după alta străbătându-le cu razele sale până în fundul îngrozitoarei genuni, așa încât lumina nu lipsește nicio dată Sylphilor. El strălucea în acest străfund tot atât de senin ca și pe pământ, dând chiar umbră așa încât pentru Silphi, mărele slujeau ca un fel de răsuflători ori ferestre prin care primeau atât lumină cât și căldură.

BIOGRAFIA

PAUL VERLAINE

S'a născut în micul orașel Metz, la 30 Martie 1844. Tatăl său era ofițer de geniu, originar din Ardenii belgieni, iar mama sa era din Flandra franceză. Copilăria și-a petrecut-o în cetatea lorenă Metz ca apoi să se stabilească la Paris, după ce mai trecuse prin alte două orașele meridionale. După cum singur a afirmat, „copilăria sa a fost fericită, având un tată delicat și o mamă fermecătoare”.
În capitala Franței, este dat la pension, unde uimește pe dascălii săi prin semnele unei sensibilități neobișnuite. Făcând câțiva ani la pension, el trece la liceul „Bonaparte”. După ce termină liceul și își ia bacalaureatul, adolescentul Paul Verlaine se 'nscris de vreo două ori la școala de Drept, dar nu se ține de carte. În acest timp, el frecventa cafenelele literare din acea vreme. În sfârșit, obține un post la Primăria orașului, împins mai ales de sărăcirea bruscă a părinților săi. Tipărește câteva din primele sale versuri, prin revistele de specialitate de atunci. Este ajutat de o verișoară a sa, cu ai cărei bani publică — în 1866 decila 22 ani — „Poemele Saturniene”. Această culegere de poezii, vadește instinctul sigur al unui poet născut. După 3 ani — în 1869 — tipărește „Fêtes Galantes”, o altă culegere de versuri care vin să pecetluiască impresia produsă de „Poemele saturnale”.

În August 1870, Paul Verlaine se însoară. A avut ghinion, căci chiar în „luna de miere” Paul Verlaine e chemat sub drapel și trecut în garda națională destinată apărării Parisului. În acest timp, el publică „La bonne Chanson”, care este considerată ca o carte de „primenire sufletească”. Află un amic, pe care îl introduce în cercurile literare frecventate de el. Se spune chiar că acest prieten — care nu era altul decât

Arthur Rimbaud — era tovarășul lui la bețiile de absint. În urma unor certuri familiare, Paul Verlaine pleacă în lume însoțit de tânărul său camarad. Trec prin Anvers, ca apoi să se stabilească la Londra, „orașul biblic închinat Aurului și Cărbunelui”. Neavând alte mijloace de existență, cei doi tovarăși se apucă să dea lecții de franceză. Deacum încolo, urmează o serie de evenimente ce vor lăsa urme adânci în conștiința tânărului poet.
„Mizeria, cearta, fuga lui Verlaine la Bruxelles (sau Anvers), remușcări, regăsirea cu Rimbaud la Bruxelles, disperarea lui Verlaine care trage două focuri de revolver, din care atinge unul ușor pe Rimbaud la mână, închisoarea (1873)”.

În închisoarea de la Mons, unde a stat peste 2 ani, Verlaine are timp să se reculegă și să cugete la evenimentele consumate. Aci, el compune cel mai frumos volum de poezii intitulat „Sagesse”, „cea mai caldă și sinceră apologie a credinței catolice”.
În 1875, se liberează din închisoare și pleacă în Ardenes. De aici, se duce din nou în Anglia, ca după 18 luni să se întoarcă la Arras, alături de mama sa. Întorcându-se în Franța, ajunge profesor la colegiul „Notre Dame de Rehel”. Aci muncește intens, necunoscut de nimeni, până când un alt fapt vine să schimbe traiul de până acum. Renăscându-se în el o veche patimă, se împrietește violent de un elev al său Lucien Létois, care după ce termină studiile, pleacă — însoțind pe Verlaine, — la părinții săi agricultori și timp de 3 ani se dedică agriculturii. Paul Verlaine pune în această „afacere” ultimele ajutoare primite dela buna sa mamă, dar necunoscând meseria, pierde totul. Astfel că este silit să plece din nou la

Londra, însoțit de bunul dar ciudatul său prieten Létois, care având vreme să satisfacă obligațiile militare, înduplecă pe Paul Verlaine să părăsească capitala Angliei, întorcându-se la Paris. Aici — spre cumplită durere a lui Paul Verlaine — Lucien Létois moare. Reculegându-se după această cumplită și nemărginită durere, Verlaine devine cultivator de pământ! Dar nici cu cultivarea de pământ nu-i merge mai bine căci dă faliment. În acest timp de grele încercări, el publică — de data aceasta pe cheltuiala lui proprie — „Jadis et Naguère” (1884) o culegere de poeme. Ne mai având bani, el se „stabilește” într-o „cameră igrasioasă la subsolul unui birt din cartierul Quinrevings”. Aci este cuprins de crizele reumatismului ereditar și ca urmare îi paralizază un picior. Toate ar fi mers poate mai bine, dacă n'ar fi murit — în același timp — și singurul său ajutor, mama sa. Se mută apoi în Cartierul Latin. Acum apar: „Amour” (1888) „Paralèlement” 1889 și „Bonheur” 1891. În 1892 își adună ultimele lui „efuziuni mistice” în „Liturgies intimes”. Dar cărțile lui se vând prost și este nevoit să trăiască din nou în mizerie.

La 8 Ianuarie 1896 — adică în vârstă de 58 ani — după ce o boală îl chinase câteva zile, Paul Verlaine închide trudiții săi ochi. Cu câteva zile înainte de moarte, el citește „Bérénice” a lui Racine spre a-și limpezi spiritul.
Este înmormântat în cimitirul din Batignolles. Aci, în fața mormântului deschis, s'au rostit câteva discursuri, i s'a recunoscut valoarea operii lui. Totul era prea târziu, căci „nebulul dela Metz” trăise o viață plină de amărăciune, iar acum cobora să se odihnească după truditul său traiu.

Traian Paloșanu

Indiscreții și Anecdote

D. Damian Stănoiu afirma într-o convorbire că scrierile sale sunt autobiografice în următoarele proporții: În căutarea unei parohii 75%; Ne-cazurile Părintelui Ghedeon 74 și 3/4%; Demonul lui Codin 72%; Camera mobilă 33 și 1/4%; Parada Norocului 9 1/2%.

Precum se știe, actorii erau scoși din sânul Bisericii și nu puteau fi înmormântați cu preor. Această măsură barbară, mânia pe mulți din ei care aveau sentimente religioase. Brécourt, fusese toată viața un aventurier, dar îmbolnăvindu-se, în 1685, dori să moară creștinește. Chemă preotul și făcu declarație în scris că renunță la cariera teatrală chiar dacă se face bine. Lucrul acesta nu se întâmplă, dar cel puțin Brécourt fu înmormântat ca ceilalți oameni de treabă.

Actorul Brécourt era iubit de Ludovic XIV care îl scăpase de multe încercări din pricina datoriilor. În 1678, la o vânătoare regală la Fontainebleu, Brécourt fu atacat de un mistreț. Atunci scoase spada și o vâri în pieptul sălbaticului până în gardă. Regele îl felicita în public, declarându-i că-și jucase rcul cu foarte multă naturalitate.

Jules Grévy, întrebând pe directorul Belle-Artelor cum găsea Salonul din anul 1888, acela zise:
— Nicio operă superioară, dar o bună mijlocie.
— Foarte bine — ar fi observat Grévy — arta trebuie într-o republică.

Richepin avea un câine față de care pronunța mereu cuvântul Dumnezeu, bătându-l totdeauna. (Anecdota e povestită de Paul Bourget). Câinele nu mai putea auzi cuvântul fără să urle. Atunci Richépîn observa:
— Am un câine ateu.

Marcel Bouteron, fanatic adorator al lui Balzac, vru să pună pe mormântul maestrului un buchet asemănător aceluia pe care Vandenesse îl oferă d-nei de Mortsauf în Le lys dans la vallée. Florărea însă (căreia îi dădu toate detaliile) zise:
— Domnule, nu pot să-ți fac buchetul!
— Dece?
— Fiindcă e compus din flori ce nu înfloresc în același anotimp!
Faguet criticase în repetate rânduri pe Bourget. Când cri-

ticul își puse candidatura la Academia Franceză, romanțierul se întrebă:
— Ce platitudine va mai născoci și așa ca să obțină votul meu?

Faguet însă îi trimise doar operele cu cartea de vizită. Bourget, cucerit, votă pentru el.

Actorul Nottara povestește că, fiind la Paris, prietenii români i-au dat să mănânce supă „à la tortue”. Neștiind ce este animal, Nottara o mănâncă cu mare poftă, încheind:
— Da bună a fost supa!
— Bună de tot — confirmă amicul — dacă este supă de carne de broască țestoasă!

La ideea de a fi mâncat broască, lui Nottara i se făcu negru înaintea ochilor.

Din Facezie:
Un călugăr dintre aceia care merg și cer de pomană în numele Sfântului Antoniu, conșine pe un țaran să-i dea nu mai știu ce făină, cu făgăduiala că toate lucrurile sale și în deosebi oile, vor fi vreme de un an, ferite de orice pagubă. Țăranul, credul, lăsa oile să rătească slobode iar lupul intră în ele și mănca multe. Supărat de asta, când călugărul veni după un an pentru făină, nu vru să-i mai dea și se plânse că nu se ținuse de cuvânt. Cercetând pricina supărării, călugărul află că lupul măncase oile.
— Lupul? — zise el — hei! lupul e fiara naibii, nu te 'ncrede în ea; nu numai pe Sfântul Antoniu l-ar înșela, ci pe Cristos însuși.

Enrico da Montaleone era procuror al cauzelor în Curia Romană și era foarte bătrân și neștiutor în materie; și de aceea fusese poreclit Domnul Pierde-procese. Odată cineva întrebându-l de ce pierde mereu procesele, deși ignorant, avu un răspuns fericit:
— Fiindcă — zise — toți cei care vin la mine vor lucruri nedrepte, și de aceea sunt inferior în toate cauzele.

Unul lua pasărele închise într-o cușcă și le omora strângându-le capul. În timp ce făcea asta, din întâmplare, îi picură câteva lacrimi din ochi. Atunci o pasărică din colivie zise celorlalte:
— Curaj, acum că lacrămează, va avea milă de noi.
Dar pasărea cea mai bătrână zise:
— Drăguță, nu te uita la ochii lui, ci la mâini.

POȘTA REDACTIEI

I. H. Munteanu, Buc.: Se pun fișele. Virgiliu Angelli, Lădești: Bine ați făcut cați trimis un nou articol, spre a putea introduce o varietate de subiecte. Crăciun Pătru, Iluși: Explicația e binevenită. Neavând articolul în chestiune, acum, la îndemână, îl vom pune mai târziu! Dar vă invităm să colaborați. Profesorii români, în deosebi, trebuie să promoveze cultura. Gramama. Nu ne place pseudonimul iar nota umoristică s'ar cădea să fie mai grasă, mai pictorică. D. Mercas, Iași: Firește, domnule colaborator. Domnul cu tăietura din jurnal, Iași: Prostii. Iosif Balzan, Chișinău: Sunt și acum în mapă, dar nu se potriveau. Trimiteți și alte lucruri. M. Naftulea, Buc.: Le-ați mai trimis parcă. Numai atât? Citară strofa mai sugestivă: Fum și motoare/Zi fără soare/Urlet și foc./Viață, de loc. D. Mercas, Iași: Același lucru privity la versuri. Cann Alex., Timișoara: E bună sugestia d-tale, dar mă tem că la noi nu prinde. Nu te supăra, dacă-ți spun, că recenzia e prea nedocumentată. Te urmăresc cu interes. Ionete, Măldărești: Nu s'a pierdut mss. dar nu-l am acum la îndemână, adnotat. Îl voi avea mai târziu. Până atunci mai trimite ceva. Titu Surpeanu, Buc.: Rezu mați doar o viață romantică și fără raport cu literatura. N. Cădăsochi, Buc.: Primit mss., utilizabile la timp oportun. P. Șerbănescu, Tg. Mureș: Cam lung p o recenzie de traducere, dar să-l găsim loc. Mihai Bălărianu, Buc.: Mai trimiteți. J. Felea, Buc.: Nu s'au distrus, însă mai târziu. Merge articolul. Gh. Manole, Medjidia: Fiindcă al învitat, trimite mai multe, să aleg.

Mihail Gresian, Buc.: Răspuns direct. I. Brociner, Iași: Da. Gh. Edvoror, Buc.: Păcat. S'a publicat o biografie în nr. II. Faceți alt autor și refaceți pe acesta ca articol fără date biografice. Traian Paloșanu, Buc.: Merge. Fl. Stoicescu, Buc.: În direcția asta aveți orice învoire, dar să nu le faceți prea lungi. Radu Patrașcanu, Adjud: Proșteptie, imagini, dar versificație schioasă. Dregeți poezia. Mihail Romanescu, Roman: Ecuri, însă frumoase, din Eminescu. Să vedem altele. D'Artagnan: Așa nu vă cunoaște nimeni. Dați altceva. Cronica aceea e a unui singur colaborator.
Rugăm pe toți ceilalți să ne în-găduie să le amănăm răspunsul pe nr. viitor.

Toată corespondența redacțională, cărțile și revistele se vor trimite d-lui G. Călinescu, strada Aviator Th. Ilescu No. 47, București III.

Cronica mizantropului

Mulțumirea de sine

În Portrete și Amintiri de răposatul I. G. Duca, sunt referite câteva cuvinte ale lui C. G. Dissescu, spuse cu câțiva ani înaintea morții:
„Dacă mor... să nu mă plânggeți.”
„Am fost pe acest pământ un răsfațat al soartei.”
„Viața mi-a dat tot ceea ce putea da unui om: inteligență, talent, onoruri și bogății. Am sorbit din plin, cu o epicuriană voluptate, cupa tuturor plăcerilor omenești.”
„Viața mea a fost lungă, plină și strălucită.”
„O pășesc fără regret, cu un simțământ de adâncă și smerită recunoștință față de providență și prin urmare întrucât eu nu mă plâng, nici voi — prietenii mei — n'aveți dreptul să mă plângeți.”

Teribilă îngâmfare, dar caracteristică îngâmfare, foarte comună în societatea noastră. Nici Alexandru cel Mare al cărui nume a străbătut veacurile n'ar fi fost mai mândru. Desigur că Dissescu a avut avere, meschină avere, față de avutul atator miliardari. Desigur că a avut onoruri politice, mediocre, trecătoare onoruri. Fără îndoială că va fi fost istet și va fi având oarecare îndemânare oratorică. Dar inteligență, talent! Ce faptă mare a rămas de pe urma lui Dissescu? Fost-a Richelieu, Machiavel, Bonaparte? Michelangelo, Tițian,

Goya? Dante, Chateaubriand, Eminescu? Ilustru om de stat, mare conducător de trupe, mare artist? Nimic decât un obscur politician cu bună stare, de treabă, admitem, dar obscur prin definiție, încă din viață. Și vedeți-l ce mândru e, ce încântat de sine: inteligență, talent, toate le are, crede el.

Un om profund ar fi fost sau măhnit de mediocritatea lui sau însfârșit smerit față de Providență că l-a lăsat să treacă în lume ușor, apăsate de întrebarea ce urmărește Universul și dacă și-a îndeplinit misiunea de om.
Mulțumirea lui Dissescu e curat românească, ori mai bine zis a epocii noastre românești. A fi istet, a învăța câteva idei, asta se chiamă inteligență; a vorbi cursiv la tribunale sau în Atenee populare asta se chiamă talent. A fi deputat, a avea case, a avea automobil, a fi odată aplaudat, a obține un mic elogiu într-o gazetă, a avea două decorații, toate astea dau o mare mulțumire de sine și o mul „soarbe din plin” existență, închinându-se lui Dumnezeu că l-a dotat cu inteligență și talent. Foarte adevărat mă întănesc cu oameni patenți medicii care fac la zece ani un prizărit articol născut mort. Despre el, lumea vorbește cu aceeași stimă ca de Brebeanu ori Camil Pe-

trescu. — Ce zici, te întreabă, nu e așa că e inteligent, nu e așa că e un talent remarcabil? Ideea de creație încă ne lipsește. Omul nu urmărește depășirea mărginirii lui, se mulțumește cu succesul convențional și efemer. De aceea abundența la noi a autorului oral, care e minunat când își comunică intențiile, dar totdeauna împiedicat să le pună pe hârtie.
Casa „gospodărească” face puțin parte din această atitudine superficială. O baracă de dinafară, cu multe încăncăperi pe dinăuntru, cu pivnița, cu poduri, șoproane, cuști pentru câini și pisici, cămări pentru alimente se chiamă gospodărie. Gospodăria e mai mândru de hardu-glia lui decât proprietarul unei case de Palladis. Și totuși un om fin nu s'ar simți bine decât într-o locuință monumentală, sau de valoare artistică, fie și neospitalieră. Castelele medievale erau rele locuințe, dar adăposteau oameni de fină structură, cu simțul valorilor artistice.

În „casa gospodărească” stau oameni satisfăcuți ca Dissescu, cu tot ce le-a putut da Dumnezeu: talent (iluzoriu), inteligență (pretinsă), avere, posturi publice, murături și alte conforturi toate destinate cimitirelor și gunoanelor, fără nicio nădejde de a doua viațere. Aristar-